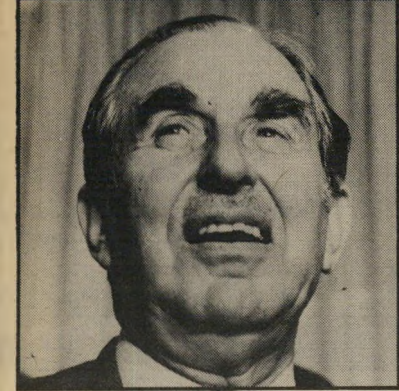

מי מריבה

עברון, המין והאפסות של ראובני * פוסטר ושמנו בניאל * הגרניע, הלאומיות והחינוך * נשיא כשפן יקום

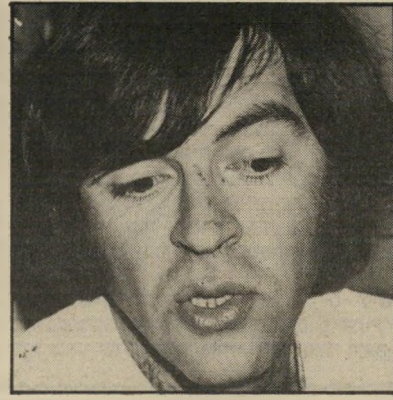
צ'ל"ש למבקר-התיאטרון **בוטעו עברון**, על שהעז להתייחס לטאבו ישראלי חדש כאילו לא היה טאבו. כוונתי לרשימתו בידיעות אחרונות (2.6) על מערכוני החוויה הישראלית מאת יו"תם **ראובני**, תחת הכותרת אפסות. עברון התעלם מהמילכוד שבו לכודים כאחרונה מבקרים רבים, הנאים לבקר יצירותיו של ראובני. הסיבה למילכוד: ביקורת שלילית על נושאי כתיבתו עשויה לקיראות כביקורת נגד המיעוט ההומוריסטסאלי. התוצאה: ביקורת לא מאוונת (אם כי בספריו הראשונים של ראובני בלטה עוד עוצמה ספרותית). קביעתו של עברון על מחזורו של ראובני: **הדיבורים גם על המלחמה וגם על המין אינם מעוררים כל אימון...** היא בכניסת אות למבקרים אחרים.

הקורא התמים עשוי להאמין, כי את התיאטרון הישראלי עשויים לייצג בעולם הרחב מחזאים כניסים **אללני, הנרד לווין, עזרם קינן, יהושע סובול** ו**יוסף מונדי**. ידיעה לאקונית בידיעות אחרונות (2.6) מגלה, שאת ישראל אין מייצג באיגוד התיאטרון הבינלאומי איש מהמחזאים האלה — ואפילו לא **אפרים קישון**, או מישהו אחר מרמתו. אותה ידיעה מספרת על כמה מינהלני תיאטרון **ושמואל עומר, נועם סמול, דויד אלכסנדר, בארי סברסקי** המייצגים את התיאטרון הישראלי בקונגרס הדרושני של איגוד התיאטרון הבינלאומי. בנוסף להם מועמד לשמש חבר בוועדה הפועל של איגוד-המחזאים הבינלאומי אחד בשם **ערן בניאל**. מעניין מי

מחברנישיא הרצוג טלית שכולה תכלת

בכח השכחות הוא פוגש כאלס-דיקורים, **באנתוני קראם**, הצעירה ממנו. כעבור שבועיים הוא עובר להתגורר בדירתה, ועד מהרה הוא מגלה כי היא **האשה הדיאקונינית ביותר ששכב עמה בזמן מלחמת העולם השני**. בהמשך חיפושיו יוצא וימרוק בעת חופשתו לעבוד כמחלק עוגות ולחם חנוניות, תחת לעבוד עבודה שיכלית, כמינהג המורים במזרח אירופה.

סופר ראובני טאבו, לא-טאבו

שלה אותו לשם? מי מימן נסיעתו לשם? לאלוהי המועצה לתרבות ולאומנות ול**אבנר שלי** הפיתרונים.

פעם, במחצית שנות השישים, היתה בירושלים קומונה שמאלית, שבחלה בכל מוסכמותיה של החרבה הישראלית, קומונה שחבריה ניבאו השכם והערב את תהליך ההתנוונות של ישראל, המיליטריזציה של המדינה וכל שאר הצרות שהוכחו עם הזמן כנכונות. כותב שורות אלה נימנה עם חברי אותה קומונה, שלא נרשמה במישורי רשמי-החברות. לפני כשבועיים נזכר כותב שורות אלה באותה קומונה ובכמה ממבקריה. הסיבה: ראיון בידיעות אחרונות (3.6) עם מפקד הגרניע אל"מ משה שריד, שהיה אורח של קבע באותה קומונה, בעודו סגן צעיר ורך לימים, ערב מלחמת ששת הימים. בימים ההם היו לו למשה שריד, שזיה קציני-הינדן צעיר, וימרות לשינוי תכל, וימרות שהיו רחוקות מהלאומיות והלאומנות שצה"ל והגרניע מייצגים בהווה. כאותו ראיון אהבתי את אמירתו של אל"מ שריד, **אני לא מנותקים מהמציאות של ישראל**. היא הוכיחה ששריד יהיה בעתיד הלא רחוק מועמד, **טיבעי** לנהל את המועצה לתרבות ולאומנות, כפי שמלחשות לשונות-הרע — שהרי יש לו יתרון על המנהל הנוכחי: הרקע הרתי שלו. ההשוואה בין הנושאים — המעט פילוסופים — של שנות ה-60, שהעסיקו אז את אל"מ שריד, ובין מה שהוא מייצג כיום, מביאה אותי לכדי רצון עז להיות מנותק מהמציאות של ישראל, שהוא מייצג אותה היום.

על סיפור החדש של נשיא-המדינה החדש **חיים הרצוג** עם כלביא יקום אמר לי באחרונה ידיד, פרשן צבאי וחוקר מלחמות ישראל: **סיפורו של הרצוג מציג את מילהמות ישראל בטלית שכולה תכלת**. הוא מצליח לכסות על פרשיות בזיוניות בלטרון, תל מוטילה ואחרות, עד שנתיין להפוך את שם סיפרו ל**נשיא כשפן יקום**.

התנצלות: לפני כמה שבועות פורסם במדור זה כי חברה-הכנסת גר יעקבי מימן בעקיפין את פירסום שיריו בחוברת האחרונה של סימן קריאה בכספי ציבור, שאותם קיבל מהכנסת, בתוקף היותו חבר ועדת-הכלכלה של הכנסת. אינפורמציה זו נמסרה לי בידי עורך כתביעת רייב (פורמט מגאוני), שחפץ מן הסתם להזיק לסימן קריאה. חטאתי בכך, שלא בדקתי די הצורך את העניין. מסתבר, כי כספים לחלוקה אישית נמסרו רק לחברי-הכנסת של ועדת-הכספים, כך שגר יעקובי לא מימן את פירסום שיריו בסימן קריאה בכספים אלה, או כספים אחרים. על כל פנים, לא התכוונה הרשימה בנמר של נייר לפגוע בסימן קריאה, ולראיה: אותו הופיעה רשימה אחרת, לסיקור מתקנה של ר"ד נורית גרין, שפורסם באותה חוברת על תרבות הכיכרות של **מנחם בגין**, שפורסמה בסימן קריאה.

קרוא, הסופר **דניאל דיפו**, ומביא מדבריו על האשראי: **האשראי הוא חזיר מדי**, הוא גברת ביישנות מדי כדי לבוד עימה במגע... בתנאים משפיליים; אם רצונך לשעשע בתולה זו, עליך לפעול בהתאם לעקרונות הנאים של כבוד וצדק...

את סיפרו מסיים פראנקל בקביעה: **המבוכה המדינית-ארתית של העולם החדש — איש לא יטפל בה זלזל אזרחי...** פראנקל מזוהר את הקוראים מפני השתלטות הטוטליטריות הכלכלי של המדינה על החופש של אזרחיה.

בין כסף לחירות הוא ספר המומלץ לעש-ישראל, שאמונתו האחרונה היא בעגל הזהב של הכסף, כדאי ליטול חופשה לכמה שעות מהבורסה, למכור חצי מניה, לרכוש את הספר הזה, לעיין בו, ולקבל את מימד העומק ההיסטורי של הכסף, בהיסטוריה המורכבת. ספר מומלץ ביותר.

מעבודתו, והופך עד מהרה לנהג המכונית המחלקת עוגות ולחם חנוניות. ימים ללא שינה של בקר הוא יותר נובלה מאשר רומן, ויש בו מהירות של הנובלה הגרמנית. זה סיפור על מות האהבה והחירות של הפרט במדינה, בעולם. סיפור מומלץ ביותר לקריאה. תרגומו של **צבי ארד** מפריע לקורא, והוא לוקה בתיסמונת **אדרין אמיר**. בחורשים האחרונים קראתי תרגומים של ארד מגרמנית, לספרים של **אריק מדיה רימאק, ארתור קסטלר, מרטיין ולזר ויוזף בקר** — ומתוך התרגומים, עשוי הקורא להגיע למסקנות, כי הארבעה כותבים באותו הסיגנון.

כלכלה

ניגות לכל הספרים המהודרים העוסקים * יורק בקר — ימים ללא שינה; עברית: צבי ארד; הוצאת זמורה ביתן; 111 עמודים (כריכה קשה).

בפסטיבל הסרטים במערב-ברלין ב-1975. סיפור השני של יורק בקר הוראה אור בעכרית הוא ימים ללא שינה. לחץ הצנזורים בארצו שהתערבו בעריכת הספרים הביא את בקר לעבור למערב-גרמניה. במהלך קריאת ימים ללא שינה חשתי לא מעט את אוירת הרחוב הישראלי, ועינו המפקחת של הרחוב על הפרט ומחשבותיו, מאו פרוץ מילחמת-לבנון. ימים ללא שינה הוא גירסה מורחבת-גרמנית ל-1984. אין מחנות-דיכוי, הוצאות-להורג או עיניים — לעומת זאת שולטת ברחוב עבדות רוחנית. הכל בסדר, כל עוד האורח אינו מתמרד כנגד אותה עבדות רוחנית.

סיפור המעשה עוסק בתמרדותו של המורה **זימורק** באותה עבודת-דוחנית. וימרוק נוטש את אשתו, המייצגת את השיגרה (אני חושב ביצד לשנות את חי מן הסדר. **אומנם, עריין הסרה לי ההבדלה הסופית**). השינוי הגדול בחייו מתחיל, כאשר הוא אומר לתלמידיו כי להפגנת האחד במאי אין חייבים לכוא. יקחו בה חלק רק אותם הרוצים לכוא. התוצאה: כירור מישמעתי.

בכחות השכחות הוא פוגש כאלס-דיקורים, **באנתוני קראם**, הצעירה ממנו. כעבור שבועיים הוא עובר להתגורר בדירתה, ועד מהרה הוא מגלה כי היא **האשה הדיאקונינית ביותר ששכב עמה בזמן מלחמת העולם השני**. בהמשך חיפושיו יוצא וימרוק בעת חופשתו לעבוד כמחלק עוגות ולחם חנוניות, תחת לעבוד עבודה שיכלית, כמינהג המורים במזרח אירופה.

בחדש השני של החופשה נסעו וימרוק ואנתוניה לחופשה בהונגריה, שבמהלכה נסתה אנתוניה להימלט אל המערב. וימרוק שב ללמד בבית-הספר, עד שאחד ההורים מתלונן עליו, על שאלץ את אחד מתלמידיו לקרוא בכיתה כקול רם את שירו של **ברטולד ברכט** בשבחי הספק. והוא ננזף. אנתוניה נדונה למאסר ווימרוק מחליט להמתין לה. הוא מפוטר

סופר בקר שילטון העבדות הרוחנית

היחסים המוליכה את סירחאן לנפסיון מיראמר, המאכלס את העבר הקרם-מהפכני, היא היכרותו את זורה, שלמענה הוא נוטש את אהובתו, פרופזה אלכסנדרונית שהוא חי בדירתה. למרות אהבתו את זורה, אין סירחאן מוכן לשאת את זורה, המבינה שכדי לזכור עליה להשכיל. זורה משקיעה מכספה כדי ללמוד, וסירחאן פוגש במורתה, ומחליט לשאתה לאשה.

אורח נוסף בפנסיון מיראמר הוא **מזנדר באהיי**, תמוהני המשמש כקריין ברדיו אלכסנדרונית. הוא מתאהב באשת ירדו שבכית-הכלא, וכאשר זו מקבלת את הסכמת בעלה לגירושין, מגלה מנצור שליכו נתון לזורה.

מיראמר הוא סיפור פיקרסקי לא כמעט, המבקר את שנות השישים של מצריים, ימי שילטונו של **גמאל עבד אל-נאצר**. מחפוט' משמיע ביקורת זו בלשון של סמלים ורמזים. בעיני מצריים נחשב כיום מיראמר כנבואת-סופר על מפת 1967, שהתרחשה מעט אחרי הופעת הספר. במיראמר מציג וטווה מחפוט' תמונת-מצב חברתית שהביאה לאסון של 67.

זורה מסמלת את מצריים השפויה, הפשוטה והברירה כנפשה. מצריים הנופלת מדי פעם ברשתם של זרים, כפי שכותב **ישעיהו סולמך** בחזרית דבר ההדורה העברית, בעוד שמג'די, איש המייטיר הישן, מעריצו של **זלזל-סחה**, מייסד הוואכד, הוא זה המוכן להעניק למייטיר חדרש את האשראי, תוך התעלמות מהניזון וההסתאבות המייצגים את ילדי אותה מהפכה.

מיראמר לקורא הישראלי הוא אמצעי להיכנס לתוך העולם המצרי, על פסוקי הקורא השזורים בו, הקונצרטים הליליים של **אום בילדתום**, העימות אירופה-המזרחית, וכל שאר המרכיבים האנטישניים של מצריים החדשה. ספר מעניין ביותר. מאחר שאיני יודע ערבית, נבצר ממני לברר את רמת התרגום של **יצחק שניבוים**, למעט הפרק האחרון, שראה אור במערב (17.7.0) בתרגומו של **מתתיהו פלד**, שתרגומו מעולה בהרבה מזה של שניבוים.

תרגום

זימרוק

יורק בקר, סופר מיוזר-גרמני ממוצא יהודי עשה לו שם בעולם כסיפרו יעקב חשקרן, המספר מהווי הגישאות בתקופה האחרונה של השואה. זה סיפור של גבר, השומע במיקרה ברדיו של המפקד הגרמני של המחנה כי הרוסים מתקדמים, והוא מתחזה בעיני האחרים כמחזיק ברדיו נסתר — מה שמביא לו עמדה נכבדת. אחר-כך הוא מוזן את חבריו בשקרים, כדי לשמור על מעמדו. ספר זה של בקר הוסרט במיזר-גרמניה ואף זה כפרס דב הכסף